

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมจากประชาชนทุกระดับ ไม่แพ้สื่อมวลชนประเภทอื่น มีหน้าที่เฝ้าสังเกตการณ์และรายงานสถานการณ์ต่างๆ ให้สมาชิกในสังคมได้รับทราบอย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว รวมทั้งให้ข่าวสารและความบันเทิงที่เข้าถึงผู้ฟังหลายระดับการศึกษา (วรกิจ ธีรวิวัฒน์ศิริ, 2536 : 3) สื่อวิทยุมีพลังในการใช้คำพูดกระตุ้น หรือเร้าใจเชิญชวนให้ผู้ฟังคล้อยตาม รู้สึกใกล้ชิดเหมือนมีคนพูดคุยอยู่ตรงหน้า (สุขสวัสดิ์ ภายิศ, 2531 : 1)

สื่อวิทยุนำเสนอรายการหลายประเภทด้วยกัน คือ ข่าว บทความทางวิชาการ การสัมภาษณ์ สารคดี และรายการบันเทิง เช่น รายการเพลงหรือดนตรี ข่าวจัดเป็นรายการสำคัญที่ขาดไม่ได้ มีทั้งข่าวราชการ เช่น ข่าวที่ส่งกระจายเสียงและถ่ายทอดตามเวลาที่กำหนดแน่นอนจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยของกรมประชาสัมพันธ์ ข่าวท้องถิ่นซึ่งสถานีวิทยุแต่ละท้องถิ่นจัดทำขึ้น และยังมีรายการเล่าข่าวซึ่งมีผู้จัดรายการประจำเป็นผู้เลือกสรร และนำเสนอมักเป็นข่าวชาวบ้าน

การนำเสนอข่าวทางวิทยุในลักษณะการเล่าข่าวนี้นี้มีแนวทางที่อธิบายได้ว่า มักมีการผสมผสานกันของข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นและจินตนาการของผู้เล่า พร้อมกับทำให้ภูมิหลังของเหตุการณ์ เปรียบเทียบให้เห็นความผิดปกติหรือความแตกต่าง ดีความให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของเหตุการณ์ เลื่อนนำเสนอรายละเอียดที่สำคัญ โดยคำนึงถึงความยุติธรรมแก่บุคคลในข่าว ผู้เล่าดึงดูความสนใจด้วยการเริ่มต้นข่าวโดยหยิบยกเอาจุดเด่นของเรื่องมานำเสนอ เช่น ความขัดแย้ง ความเศร้า มีการเรียงลำดับประเด็นดังนี้ หัวข้อข่าว รายละเอียดเพิ่มเติม ภูมิหลัง การตีความ และการสรุปเหตุการณ์ (Gough, 1982, อ้างถึงใน เต็มศักดิ์ จารุปราน, 2541 : 18 - 19)

กล่าวได้ว่าการเล่าเรื่องเป็นรูปแบบในการให้ความเข้าใจ สื่อทุกชนิดทั้งสื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ ล้วนต้องอาศัยการเล่าเรื่อง (รวมพร ศรีสุมานันท์, 2541 : 19) หน้าที่ของสื่อมวลชนแบบใหม่ซึ่งมีแนวโน้มที่ผนวกเอารูปแบบของการเล่าเรื่องประกอบเข้ากับการให้ข้อคิดทางด้านศีลธรรม ได้รับการขนานนามว่าเป็น “หน้าที่แบบนักเล่านิทาน” (ศิริชัย สิริภายะและกาญจนา แก้วเทพ, 2531 : 205- 206)

การนำเสนอข่าวทางวิทยุที่ผู้จัดรายการนำข่าวมาเล่าหรือที่เรียกว่าข่าวชาวบ้าน ที่นิยมกันในประเทศไทย มีความยาวตั้งแต่ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง มีลักษณะเด่นตรงวิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ และสร้างความรู้สึกที่เป็นกันเองกับผู้ฟัง(สุรินทร์ แปลงประสพโชค, 2534 : 265) ผู้จัดรายการจะนำข่าวมาเล่าตามแบบฉบับของตนเอง มีการแสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกต่อเหตุการณ์ การเสนอข่าวในลักษณะนี้ จึงเป็นการสื่อสารตามลักษณะเฉพาะตัวของผู้จัดรายการแต่ละคน มักนำเสนอด้วยถ้อยคำไม่เป็นทางการ ใช้สำเนียงแบบชาวบ้าน มีน้ำเสียงเป็นกันเองเหมือนกำลังพูดคุยเรื่องราวต่างๆ ให้ฟัง ประกอบด้วยเรื่องราวที่ชาวบ้านเป็นผู้ก่อตั้ง เช่น การทะเลาะวิวาท เรื่องขู่สาว การหลอกลวงต้มตุ๋นที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน อีกทั้งข่าวที่ชาวบ้านมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบ เช่น เรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อาชญากรรม ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวชาวบ้าน รวมทั้งสาระและความรู้ทั่วไป (อรัญญา มิ่งเมือง, 2535 : 2)

รายการเล่าข่าวทางวิทยุ ซึ่งออกอากาศในภาคใต้และมีชื่อเสียงมากรายการหนึ่งคือรายการ “เสียงนก เสียงกา” ของทวน ทักษิณ ออกอากาศทุกวันจันทร์ – เสาร์ เวลา 08.00 – 09.00 น. ทางสถานีวิทยุกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ 7 (ก.ว.ส. 7) จังหวัดยะลา และทางสถานีวิทยุตำรวจตระเวนชายแดน (ต.ช.ด) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เวลา 05.00 – 06.00 น. นอกจากนี้ยังออกอากาศอีกหลายจังหวัดในภาคใต้ เช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง จังหวัดนครศรีธรรมราช

รายการนี้มีลักษณะเด่นที่ลีลาการพูดซึ่งสร้างความคุ้นเคยด้วยภาษาถิ่นและสำนวนที่มีอารมณ์ขันและมีรสชาติ นอกจากนี้ก็มีวิธีการเล่าเรื่องที่ชวนติดตาม มีสำนวนที่ใช้ในการเล่าข่าวด้วยอารมณ์ขันเป็นประจำ เช่น คำว่า “ซีงังเท่งทัง” หมายถึง ดาย มาจากคำจีน ซี กับ คำสแลง เท่งทัง เชื่อมด้วยคำว่า เบ็ง ซึ่งทำให้จังหวะลงตัวเป็นสี่พยางค์ หรือใช้ถ้อยคำล้อของแต่ความหมายอาจไม่เข้ากันเพื่อสร้างอารมณ์ขัน เช่น “บ้านใครบ้านมันบ้านก้านนอย่าไป” ข่าวเนื้อหาเครียดก็ทำให้สนุกสนานด้วยภาษาถิ่น เช่น ข่าวฆาตกรรม เมื่อเล่าว่ามีพลเมืองดีเข้ามาแจ้งความเรื่องคนยิงตัวตาย ทวน ทักษิณ ก็เสริมว่า “ตำรวจจะนั่งกิน โกบีกับเหนียวปิ้งอยู่หรือ” หมายความว่าตำรวจจะมัวนั่งกินกาแฟกับข้าวเหนียวปิ้งอยู่ได้อย่างไร

เอกลักษณ์ที่โดดเด่นในการเล่าข่าวในรายการ “เสียงนก เสียงกา” ของทวน ทักษิณ เป็นสิ่งที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ในแง่กลวิธีและองค์ประกอบการเล่าข่าว

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาการเล่าเรื่องในข่าว

แต่เดิมนักวารสารศาสตร์ หรือนักสื่อสารมวลชนถือว่า “ปรัชญาของการทำข่าว คือ การสะท้อนข้อเท็จจริงที่มีอยู่ให้ผู้รับสาร ได้รับรู้และวินิจฉัยด้วยตัวเอง” แต่เมื่อมีการศึกษาที่เรียกว่า ศาสตร์แห่งการเล่าเรื่อง (narratology) ก็มีแนวความคิดว่าความจริงที่เป็นวัตถุวิสัย (Objectivity) เป็นเพียงมายาคติ เนื่องจากมนุษย์อยู่ในโลกของการประกอบสร้าง และการประกอบสร้างใหม่ (create และ re - create) หรือกล่าวได้ว่าเราอยู่ในโลกที่สร้างขึ้นใหม่ด้วยการเล่าเรื่อง (narrativized world) ข่าวก็เป็นสิ่งที่ประกอบสร้างอย่างหนึ่ง จึงมีการเล่าเรื่องอยู่ด้วยไม่มากนักน้อย (จินตทัศน์ทางสังคมในภานาถีมวลชน ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ มิวสิควิดีโอ ข่าว และ โฆษณา, 2543)

กล่าวได้ว่าเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้น แม้จะเป็นเหตุการณ์จริงหรือข้อเท็จจริงก็ ไม่มีความหมาย หากไม่มีการ “เล่าขาน” เพื่อให้ผู้อื่นได้รับฟังหรือรับรู้ โดยอาศัยกระบวนการเล่าเรื่อง ที่จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะคือ การเล่าขยายความใส่สีสัน เหมือนเวลาเล่านิทานหรือนิยายปรัมปรา และการเล่าแสดงข้อเท็จจริง เรื่องเล่าแบบต่าง ๆ นั้นมาจากการผสมผสานทั้ง 2 วิธี (ศิริชัย ศิริภายะและ กาญจนา แก้วเทพ, 2531 : 214)

กาญจนา แก้วเทพ (2541 : 257 – 258, อ้างถึง Solomon, 1983) กล่าวว่าพฤติกรรม การสื่อสาร “เป็นการกระทำเชิงสัญลักษณ์...ที่ต้องใช้ระบบความหมายร่วมกันระหว่างคนที่เกี่ยวข้อง” ทั้งนี้ความรู้และการตีความของคนเราขึ้นอยู่กับเงื่อนไขว่าเราได้รับสารจากการสื่อสารอย่างไร ความคิดดังกล่าวนี้เป็นแนวคิดในทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ซึ่งพิจารณาว่า

...การสื่อสารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของสังคมที่ต้องอาศัยกฎระเบียบ ข้อตกลง วัฒนธรรมหรือรหัสร่วมของสังคม ซึ่งจะสามารดดำเนินกิจกรรม ดังกล่าวได้ และการสื่อสารก็เป็นหนึ่งในท่ามกลางกิจกรรมอย่างอื่น ๆ ของสังคมที่ทั้งกำหนดมาจากกิจกรรมอื่น ๆ และทั้งที่สามารถไปกำหนด กิจกรรมอื่น ๆ ได้เช่นกัน

เพื่อจะให้เห็นว่าการเล่าเรื่องในข่าวสร้างและประดิษฐ์ขึ้นมาอย่างไร กรอบข่าวจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างหนึ่ง กล่าวได้ว่ากรอบข่าวกำหนดขึ้นจากปัจจัยหลายประการ คือ คุณค่าของข่าว จุดยืนบรรณาธิการ จุดยืนของสื่อ ระดับข่าวที่สัมพันธ์กับพื้นที่ เทคนิคในการนำเสนอ หัวข้อข่าว กรอบทางสังคม และการแบ่งข่าวตามสายงาน นอกจากนี้การกำหนดประเภทข่าวเป็น Hard news กับ Soft news ก็มีผลต่อการเล่าเรื่อง คือ ข่าว Hard news ที่เป็นเรื่องส่งผลกระทบต่อคนทั้งสังคม เรื่องเล่าจะเป็นแบบเชิงเหตุเชิงผล ส่วนข่าว Soft news เรื่องเล่าจะมีลักษณะ dramatize มากขึ้น (จินตทัศน์ทางสังคมในภาษาลือมวลชน : ศาสตราจารย์และศิลปินแห่งการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ ทีวีวิดีโอ ข่าว และโฆษณา, 2543 : 129 - 131)

ข่าวที่ปรากฏในการรายงานข่าวที่มีสายงานแตกต่างกัน เช่น ประเภทข่าวอาชญากรรม ข่าวสังคม ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าวเศรษฐกิจ แม้จะเป็นข่าวเดียวกัน ผู้รายงาน หรือผู้เล่าแต่ละคนอาจนำเสนอความละเอียดหรือแง่มุมของข่าวแตกต่างกัน เช่น ในการเสนอข่าวข่าวย้ำ สายข่าวอาชญากรรมจะเสนอข่าวพาดพิงข่าวว่าเป็นต้นตอของปัญหาอาชญากรรมในเมืองไทย หากไม่ปราบปรามพวกเขา ก็จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้ ในขณะที่สายข่าวสังคมจะเสนอข่าวในเชิงเห็นใจพวกเขาที่เป็นชนกลุ่มน้อย ที่มักถูกกล่าวหาอย่างอคติว่าเป็น “ผู้ร้าย” ของปัญหานี้ (จินตทัศน์ทางสังคมในภาษาลือมวลชน : ศาสตราจารย์และศิลปินแห่งการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ ทีวีวิดีโอ ข่าว และโฆษณา, 2543 : 130)

ในวิทยาการด้านการสื่อสาร มีความสนใจศึกษามหาวิทยาภาษาลือมวลชน ในการสร้างจินตนาการแก่สังคม หรือที่เรียกว่า จินตทัศน์ทางสังคม โดยวิเคราะห์กระบวนการประกอบสร้างความหมายของความเป็นจริงจากวิธีเล่าเรื่องในสื่อสมัยใหม่ ในแง่ที่ว่า “สื่อเป็นตัวกลางถ่ายทอดประสบการณ์ของมนุษย์ในโลกปัจจุบัน และมนุษย์ได้รับองค์ความรู้ ทักษะ ความเชื่อเกี่ยวกับความจริงผ่านตัวกลางคือสื่อ” โดยไม่ต้องอาศัยประสบการณ์ตรง การเล่าเรื่องในข่าวจึงสามารถนำมาศึกษาได้ในทำนองเดียวกับเรื่องแต่ง (จินตทัศน์ทางสังคมในภาษาลือมวลชน : ศาสตราจารย์และศิลปินแห่งการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ ทีวีวิดีโอ ข่าว และโฆษณา, 2543 : 122)

ในสื่อวิทยุการเล่าข่าวเป็นพฤติกรรมการสื่อความหมายของข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับ โดยอาศัยเสียง การอ่าน การพูดคุย ประกอบไปด้วยศิลปะการพูด ผู้เล่ามักมุ่งโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อและคล้อยตาม การเล่าข่าวเป็นการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับลีลาการพูด และประสบการณ์ของผู้เล่าแต่ละคนที่อาจตีความเรื่องแตกต่างกันออกไป (อรุณญา มิ่งเมือง, 2535 : 6) เห็นได้ชัดว่าผู้เล่าข่าวมีบทบาทเป็นผู้ประกอบสร้างเรื่องอย่างชัดเจน

นอกจากการประกอบสร้างข่าวที่ใกล้กันเรื่องแต่งจะปรากฏในสื่อวิทยุแล้ว ยังพบในสื่อประเภทอื่นๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ ดังที่ทอมัส เวสต์ภาค (2539: 89 – 92) กล่าวถึง การเล่าข่าวทางหนังสือพิมพ์ว่า ปัจจุบันหนังสือพิมพ์มีได้นำเสนอข่าวตามข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียว แต่นำเสนอด้วยวาทกรรมแห่งนิยาย คือ นำเสนอในลักษณะของการเล่าเรื่องแบบนิยาย เน้นการเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่องเป็นสำคัญ มีปมปัญหา และมีตัวละคร ทั้งตัวเอก ตัวร้าย ตัวประกอบ มีการตัดสินประเมินค่า และแสดงน้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องในที่นี้คือ ผู้เขียนข่าว โดยมุ่งผลทางอารมณ์ ความรู้สึกและจินตนาการ คือ ให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการกำลังติดตามเรื่องราวของละครในนวนิยาย มากกว่าอ่านเพื่อติดตามข่าว มีการตั้งฉายาให้แก่บุคคลในข่าว ซึ่งล้วนเป็นคำที่มีความหมายโดยนัย และมีนัยประเมินค่า กระบวนการนำเสนอข่าวดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ลักษณะวาทกรรมแห่งนิยายได้กลายเป็นแบบแผนส่วนหนึ่งในการนำเสนอข่าว

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่อง ถือเป็นสื่อกลางในการทำความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ของมนุษย์ มีบทบาทสำคัญในการอธิบายสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว กล่าวได้ว่าชีวิตมนุษย์ส่วนเกี่ยวข้องกับการเล่าเรื่อง นับตั้งแต่การสนทนาในชีวิตประจำวัน การเทศน์ นวนิยาย โฆษณา การรายงานข่าว (Lucaltes&Condit, 1985, อ้างถึงใน รวมพร ศรีสุมานันท์, 2541 : 19)

จากแนวความคิดที่ว่า มนุษย์อยู่ในโลกของการประกอบสร้างขึ้นมาใหม่ที่เต็มไปด้วยศิลปะและศิลปะแห่งการเล่าเรื่อง และมนุษย์คือคนที่ Create และ re – create ความหมายของความเป็นจริงของชีวิตทุกวันโดยผ่านการเล่าเรื่อง นักสื่อสารมวลชนจึงสนใจศึกษาศาสตร์แขนงนี้กันอย่างกว้างขวาง เพื่อใช้วิเคราะห์เนื้อหาของสื่อแต่ละประเภท โดยสามารถวิเคราะห์ได้ทั้งใน ภาพยนตร์ ละคร ข่าว โฆษณา กาชาวจนนา แก้วเทพ (2541 : 323 – 324) ได้กล่าวถึงการเล่าเรื่องในสื่อว่า

...สำหรับหน้าที่หลักของการเล่าเรื่องนั้น ก็เพื่อช่วยให้ผู้ฟังสามารถสร้างความหมายด้วยการปะติดปะต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ละส่วนเสี้ยวให้รวมเข้ามาเป็นเรื่องเดียวกันจนได้ ซึ่งอาจจะเปรียบเทียบได้กับการเล่นรูปต่อ jigsaw เมื่อต่อชิ้นส่วนทุกชิ้นเข้าด้วยกันอย่างถูกต้องจนครบสมบูรณ์ก็จะอ่านความหมายออกว่าเป็นรูปอะไร ดังนั้น ทั้งๆ ที่การดูละคร ข่าว หรือ โฆษณานั้น ล้วนแต่เป็นการนำเสนอเหตุการณ์ ทีละเหตุการณ์อย่างเป็นส่วนเสี้ยว แต่โดยอาศัยวิธีการเล่นเรื่องนี้เอง ทำให้ผู้รับสารสามารถทำความเข้าใจได้

3. การศึกษาการเล่าข่าว

อรัญญา มิ่งเมือง (2535) ศึกษาเรื่อง “การเล่าข่าวทางวิทยุ” โดยศึกษาโครงสร้างและองค์ประกอบต่างๆ ในการเล่าข่าวและวิเคราะห์ความหมายโดยอรรถและความหมายโดยนัย มีผู้จัดรายการ จำนวน 6 คนเป็นกรณีศึกษา คือ ปรีชา ทรัพย์โสภณผู้จัดรายการ “ข่าว 6 โมงเช้า” ค่อย ณ บางน้อย ผู้จัดรายการ “คุยโขมง 6 โมงเช้า” นายหนวดยผู้จัดรายการ “เสียงจากนายหนวดย” วุฒิ เวณจันทร์ ผู้จัดรายการ “ข่าว 4 มุมบ้าน” วิชระ มานะชัยและศรีรุ่ง รุ่งพิเศษผู้จัดรายการ “เพลงและข่าว”

เหตุผลหลักที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาผู้จัดรายการทั้ง 6 ท่าน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในการจัดรายการประเภทการเล่าข่าวมานานกว่า 15 ปี จวบจนปัจจุบัน ย่อมเป็นเหตุผลหนึ่งที่แสดงว่ารายการดังกล่าวได้รับความนิยมจากผู้ฟัง และประสบความสำเร็จ จากการวิจัยพบว่าผู้จัดรายการทั้ง 6 คนมีวิธีการหลายอย่าง คือ มีการบรรยาย ใช้มุขตลก สร้างภาพพจน์ แสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ร่วมด้วย ส่วนความหมายโดยอรรถและความหมายโดยนัยที่ปรากฏในการเล่าแสดงให้เห็นแนวความคิด จุดมุ่งหมาย ความเชื่อ และทัศนคติหลายประการของผู้จัดรายการที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันออกไป

สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับประเด็นการเล่าข่าวในงานวิจัยชิ้นนี้ก็คือ ถ้อยคำที่สร้างจินตนาการนอกเหนือไปจากข้อเท็จจริง เป็นองค์ประกอบที่มีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ที่สั่งสมมาเป็นเวลานานของผู้จัดรายการ มีการวิพากษ์วิจารณ์โดยใช้รายการวิทยุเพื่อเป็นเวทีสนับสนุนและต่อต้านอำนาจของรัฐบาล

รูปแบบและวิธีการนำเสนอข่าวทางสื่อวิทยุ เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ดำเนินรายการข่าวจะต้องคำนึงถึง ศรีประภัสสร สุทธิเสวันต์ (2535) ได้ศึกษาเรื่อง “การกำหนดรูปแบบและวิธีการนำเสนอรายการข่าววิทยุกระจายเสียง” โดยวิเคราะห์เนื้อหาที่นำเสนอในรายการข่าวทางวิทยุกระจายเสียงปี พ.ศ. 2535 จำนวน 5 รายการ พบว่ารายการข่าวทางวิทยุแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ รายการข่าวประเภทเป็นทางการ และรายการข่าวไม่เป็นทางการ รายการข่าวประเภทเป็นทางการแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ รายการข่าวรวม และรายการข่าวสั้นทุกชั่วโมง ส่วนรายการข่าวไม่เป็นทางการ แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ รายการพูดคุยข่าว รายการข่าวชาวบ้าน และรายการละครข่าว

งานวิจัยนี้ชี้ว่าในแง่คุณค่าของข่าว รายการข่าวประเภททางการจะเป็นข่าวที่รวดเร็วทันเหตุการณ์ มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชน ส่วนรายการข่าวไม่เป็นทางการไม่เน้นความรวดเร็วหรือความสด แต่เน้นเทคนิคลีลาการพูด มักเป็นข่าวที่คนทั่วไปสนใจ ให้ความรู้ตลกโกล่ลึงและแปลก ส่วนวิธีการนำเสนอที่ตรงกัน คือ ทุกรายการมีเพลงประจำรายการ ความแตกต่างของวิธีการนำเสนอของรายการข่าว 2 ประเภทก็คือ เทคนิค ลีลาการพูด เสียงประกอบรายการ เนื้อหาที่นำเสนอ และการได้มาของข่าว

นอกจากการศึกษารูปแบบและวิธีการเสนอรายการข่าวแล้ว ยังมีการศึกษาวิธีดำเนินรายการ ดังในวิทยานิพนธ์ของ เต็มศักดิ์ จารุปราณ (2541) เรื่อง “ปัจจัยกำหนดลักษณะการดำเนินรายการ สันทนาการข่าวทางวิทยุจุฬา” สรุปได้ว่า รายการที่ศึกษามีวิธีการดำเนินรายการ โดยใช้ผู้จัดเพียงคนเดียว ตลอดรายการ พูดคุยอย่างเป็นกันเองกับผู้ฟังด้วยเอกลักษณ์เฉพาะตัว และใช้ถ้อยคำสำนวนง่าย ๆ ช่วยลดความเป็นทางการลง ผู้จัดจะนำข่าวมาเล่าประกอบความคิดเห็น ทศนคติ และวิจารณ์ให้ข้อมูล เพิ่มเติมแก่ข่าว

ในแง่เอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้จัดรายการ ไพฑูรย์ ธีรญาประดิษฐ์ (2540 อ้างถึงใน เต็มศักดิ์ จารุปราณ, 2541 : 34) กล่าวถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัวของฟองสนาน จามรจันทร์ผู้ดำเนินรายการ “บันทึก สถานการณ์บ้านเมือง” ทางสถานีวิทยุเอฟ.เอ็ม 92.5 เมกะเฮิร์ตซ์ ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “โครงสร้าง บทบาทของสถานีวิทยุเอฟ.เอ็ม 92.5 เมกะเฮิร์ตซ์ ” ไว้ว่าฟองสนาน จามรจันทร์ มีลักษณะเด่นเฉพาะตัว ในการจัดรายการ คือ เล่าข่าวไป หัวเราะไป ซึ่งระยะแรกถูกวิจารณ์พอสมควร แต่ในระยะหลังผู้ฟังกลับ ยอมรับว่าเป็นบุคลิกเฉพาะตัวในเชิงขำขัน

กล่าวโดยสรุปงานวิจัยที่ได้สำรวจมาข้างต้น แสดงว่าการเล่าข่าวประเภทไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะรายการข่าวชาวบ้านได้รับความนิยม เนื่องจากเป็นรายการที่มีการสร้างจินตนาการ อารมณ์ขันและรสชาติที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน วิธีการเล่าข่าวและการใช้ภาษาของผู้เล่าที่เชื่อมโยง กับบุคลิกภาพและประสบการณ์ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รายการข่าวประเภทนี้เป็นที่นิยมและมี เอกลักษณ์แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างการเล่าข่าว องค์ประกอบทางภาษา และกลวิธีในการเล่าข่าวในรายการ “เสียงนกเสียงกา” ของทวน ทักษิณ
2. เพื่อศึกษาจุดมุ่งหมาย ทศนคติของผู้เล่า ที่สะท้อนจากเนื้อหาในการเล่าข่าวของทวน ทักษิณ

ความสำคัญของการวิจัย

งานวิจัยนี้จะสามารถอธิบายเหตุผลที่ทำให้รายการเล่าข่าวทางวิทยุที่ใช้ชื่อรายการว่า “เสียงนกเสียงกา” ของทวน ทักษิณประสบความสำเร็จในการสื่อสาร อีกทั้งจะชี้ความสัมพันธ์ของ กลวิธีสื่อสาร และองค์ประกอบทางภาษากับจุดมุ่งหมายและทศนคติของผู้เล่า

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังนี้

1. ศึกษาการเล่าข่าวซึ่งถอดจากการบันทึกเสียงรายการ “เสียงนกเสียงกา” ของทวน ทักษิณ ที่ออกอากาศ ตั้งแต่วันจันทร์ - เสาร์ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2543 – ตุลาคม 2544 ทางสถานีวิทยุกิจการวิทยุกระจายเสียง 7 (ก.ว.ส. 7) อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เวลา 08.00 – 09.00 น. และสถานีวิทยุตำรวจตระเวนชายแดน (ต.ช.ด.) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เวลา 05.00 – 06.00 น. จำนวน 100 ครั้ง เพื่อความครบถ้วนของข้อมูลในกรณีที่อาจจะพลาดการอัดเสียงรายการลงแถบบันทึกเสียงในบางช่วง ดังนั้นข่าวที่อัดเสียงจากสองสถานีดังกล่าวจะไม่ซ้ำกัน
2. ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะการเล่าข่าวที่ปรากฏในรายการ “เสียงนก เสียงกา” ของทวน ทักษิณ โดยจะไม่ศึกษาบทโฆษณา (Spot) ทางวิทยุที่ออกอากาศในช่วงเวลาดังกล่าว

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเล่าข่าว หมายถึง การนำข่าวมาเล่าในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เหมือนเป็นการพูดคุย โดยใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อดึงดูดความสนใจ เช่น ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หรือใส่มุขตลกลงไปในเรื่องข่าว มีการดำเนินเรื่องที่ประกอบด้วยปมปัญหาและนำไปสู่จุดจบของเหตุการณ์ โดยผู้เล่ามักแสดงความคิดเห็นและข้อชี้แนะร่วมด้วยเสมอ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การเล่าข่าวในรายการ “เสียงนกเสียงกา” ของทวน ทักษิณ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลที่ถอดจากแถบบันทึกเสียงรายการ “เสียงนกเสียงกา” ที่ออกอากาศตามวันเวลาที่ปรากฏอยู่ในขอบเขตการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. รวบรวมเอกสารและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเล่าข่าววิทยุ และการเล่าเรื่อง บันทึกเสียงรายการ “เสียงนกเสียงกา” ของทวน ทักษิณ ตามที่กำหนดในขอบเขตการวิจัย แล้วถอดเสียงที่บันทึกเป็นลายลักษณ์ ในกรณีที่มีข้อความขนาดยาวจะจัดแบ่งย่อหน้าตามประเด็นที่เห็นว่าเด่น

2. ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียง ส่วนใหญ่ผู้วิจัยเลือกบันทึกจากสถานีวิทยุ กิจการวิทยุกระจายเสียง 7 (ก.ว.ส. 7) อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยเลือกบันทึกเนื้อหาว่าไม่เข้ากับสถานีวิทยุตำรวจตระเวนชายแดน (ค.ช.ด.) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
3. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์
4. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ